Lausunto

Päivämäärä: 9.9.2025

Ylitarkastaja Väinö Pitkänen
Verkko- ja palveluosasto, Ilmailu- ja meriliikenneyksikkö

Eduskunnan talousvaliokunnalle,

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto koskien valtioneuvoston kirjelmää U 31/2025 eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetusten muuttamiseksi digitalisaation ja yhteisten eritelmien osalta (Omnibus IV -ehdotukset)

Talousvaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien ja asetusten muuttamiseksi digitalisaation ja yhteisten eritelmien osalta (Omnibus IV -ehdotukset; COM(2025) 503 final).

Kirjelmässä käsitellään komission ehdottamaa Omnibus IV -pakettia, jonka tavoitteena on yksinkertaistaa sääntelyä, määrätietoisesti pyrkiä vähentämään tarpeetonta byrokratiaa sekä luoda sääntely-ympäristö, joka edistää innovaatioita, kasvua, laadukkaita työpaikkoja ja investointeja. Omnibus IV on laaja kokonaisuus sisältäen monta osaa.

Toimenpidepakettiin sisältyy kaksi ehdotusta, joilla tehtäisiin kohdennettuja päivityksiä samalla kertaa useisiin alakohtaisiin EU-tuotesäädöksiin digitalisaation ja yhteisten eritelmien osalta. LVM:n hallinnonalan kannalta keskeisiä tuotesäädöksiä ovat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/53/EU huviveneistä ja vesiskoottereista sekä direktiivin 94/25/EY kumoamisesta, jäljempänä *huvivenedirektiivi*;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/53/EU radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 1999/5/EY kumoamisesta, jäljempänä *radiolaitedirektiivi*;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/90/EU laivavarusteista ja neuvoston direktiivin 96/98/EY kumoamisesta, jäljempänä *laivavarustedirektiivi*.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut valtioneuvoston kirjelmän laatimiseen työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö on kuullut Liikenne- ja viestintävirastoa ehdotuksessa koskevista asiakokonaisuuksista.

Liikenne- ja viestintävirasto yhtyy U-kirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin. LVM:n näkemyksiä yllä lueteltujen tuotedirektiivien muutosehdotuksiin on kuvattu alla tarkemmin.

Huvivenedirektiivi

Komissio esittää muutoksia huvivenedirektiivin artikloihin 3, 7, 8, 9, 10, 15, 19, 20, 21, 22, 30 ja 38 ja liitteisiin sekä uutta 14a artiklaa. Huvivenedirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön lailla huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista (1712/2015).

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää yleisesti kannatettavana ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisaatiota ja sähköisten menettelytapojen käyttöä. Yhteisten eritelmien tavoite on kannatettava ja Suomessakin on tunnistettu harmonisoitujen standardien läpiviennin hitaus haasteeksi. Sekundaarilainsäädännöllä säädettävien yhteisten eritelmien sisältöön ja vaikutuksiin liittyy kuitenkin epävarmuuksia siitä, missä määrin ja millaisia yhteisiä eritelmiä komissio aikoo ehdottaa. Siksi LVM korostaa valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan harmonisoituja standardeja hyödynnettäisiin EU-lainsäädännön vaatimusten tukena jatkossakin ensisijaisesti suhteessa komission laatimiin yhteisiin eritelmiin ja että yhteisistä eritelmistä säädettäessä tulisi riittävän ennakoitavasti ja tarkkarajaisesti määritellä ne kriteerit, joiden täyttyessä yhteisiä eritelmiä voidaan laatia ja huomioiden sektorisäädösten ensisijaiset tavoitteet.

Sähköiset menettelytavat voivat sujuvoittaa prosesseja, vähentää hallinnollista taakkaa ja parantaa veneitä koskevien tietojen saatavuutta. LVM kuitenkin toteaa valtioneuvoston kannan mukaisesti ehdotetuilla muutoksilla olevan vaikutuksia etenkin pienimpiin toimijoihin. Erityisesti sähköisiä vaatimustenmukaisuusvakuutuksia koskevan vaatimuksen vaikutuksia pienimpien venevalmistajien toimintaan tulisi arvioida. LVM pitää tärkeänä riittävän siirtymäajan varmistamista pienille toimijoille.

Radiolaitedirektiivi

Ehdotuksella esitetään muutettavan radiolaitedirektiivin 2, 10, 11, 12, 17, 18 ja 26 artiklaa ja direktiiviin lisättävän uusi 16a artikla. Radiolaitedirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön lailla tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (256/2016) sekä lailla eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista annetun lain muuttamisesta (457/2016).

Radiolaitedirektiiviin ehdotettavien muutosten voidaan katsoa johtuvan lähinnä teknisen kehityksen tuomien muutosten päivittämisestä direktiivin mukaisiin velvoitteisiin. Ehdotuksen päätavoitteena on yksinkertaistaa toimenpiteitä yritysten hallinnollisten kustannusten säästämiseksi. Muutoksilla annetaan toimijoille mahdollisuus käyttää digitaalisia yhteystietoja ja toimittaa tiedot jatkossa myös sähköisessä muodossa. Jatkossa tiedot on entistä laajemmin mahdollista toimittaa sähköisessä muodossa paperisen muodon sijasta, mitä voidaan pitää myönteisenä.

Tämänhetkisen arvion mukaan muutoksiin ei liity merkittäviä riskejä. Ehdotettavien muutosten tavoitteena on lisätä digitalisaatiota ja sähköisten menettelytapojen käyttöä, ja niiden voidaan katsoa johtuvan lähinnä teknisen kehityksen tuomien muutosten päivittämisestä direktiivin mukaisiin velvoitteisiin. Muutoksilla annetaan toimijoille mahdollisuus käyttää digitaalisia yhteystietoja ja toimittaa tiedot jatkossa myös sähköisessä muodossa. Direktiiviin lisätään mm. digitaalisten yhteystietojen sekä yhteisten eritelmien (*common specifications*) määritelmä, ja esityksen jatkovalmistelussa olisi perusteltua tarkentaa näiden yhteisten vaatimusten/eritelmien kriteerejä sekä antamismenettelyä. Radiolaitteiden osalta voidaan soveltaa useampia EU:n tuotteita koskevia säädöksiä, jotka eivät saisi olla keskenään ristiriidassa.

Radiolaitedirektiiviin ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Ehdotus edellyttäisi muutoksia ainakin sähköisen viestinnän palveluista annetun lakiin (917/2014), mahdollisesti myös eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuun lakiin (1137/2016).

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää yleisesti kannatettavana ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisaatiota ja sähköisten menettelytapojen käyttöä. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa olisi perusteltua tarkentaa yhteisten eritelmien (*common specifications*, erityisesti 16 a artikla) kriteerejä sekä näiden vaatimusten antamismenettelyä.

Laivavarustedirektiivi

Laivavarustedirektiiviä koskevassa ehdotuksessa esitetään muutettavaksi laivavarustedirektiivin artiklat 2,12, 13, 14, 15, 16 ja 29. Laivavarustedirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön laivavarustelailla (1503/2011).

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotettujen muutosten tavoitetta lisätä digitalisaatiota laivavarusteisiin kohdistuvien vaatimusten soveltamisessa kannatettavana. Laivavarustedirektiivin muutoksella arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia toimijoille kustannussäästöjen ja hallinnollisen taakan vähenemisen kautta, kun sähköisten asiakirjojen käyttö mahdollistetaan laajemmin. Viranomaisten toimintaan ehdotuksella arvioidaan olevan positiivisia vaikutuksia, kun muun muassa paperiversioiden vastaanottamisesta luovutaan. Tämänhetkisen arvion mukaan muutoksiin ei liity merkittäviä riskejä.

Ehdotuksen jatkovalmistelussa olisi kuitenkin vaikutettava siihen, että valmistajille osoitettu uusi vaatimus ladata vaatimuksenmukaisuusvakuutus tietokantaan laivavarusteen käyttöönoton yhteydessä muutettaisiin niin, että vaatimusta ei sidota laivavarusteen käyttöönottoon vaan kunkin laivavarusteen vaatimustenmukaisuusvakuutus tulisi ladata tietokantaan vain kerran. Artiklan sanamuoto on tulkittavissa niin, että todistus tulisi ladata joka kerta, kun laivavaruste otetaan käyttöön. Tämä aiheuttaisi valmistajille hallinnollista taakkaa selvittää, milloin asiakirja pitäisi ladata tietokantaan.

Lisäksi ehdotus, että aluksilla ei jatkossa tarvitsisi enää olla EU:n vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennöstä vaan riittäisi, että se olisi oltava saatavilla tietokannassa, saattaisi johtaa siihen, että käyttäjät eivät löytäisi asiakirjaa riittävän nopeasti. Tämä voisi heikentää turvallisuutta joissakin tilanteissa. Näin ollen jatkovalmistelussa tulisi arvioida, että tulisiko velvollisuus EU:n vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennöksen pitämisestä aluksessa säilyttää tai miten käyttäjien tiedon saaminen pystytään varmistamaan muuten. Aluksilla saattaa olla myös muita ehdotuksen piiriin kuuluvia tuotteita, jotka eivät kuulu laivavarustedirektiivin soveltamisalaan, mutta joiden ohjeet ja turvallisuustiedot saattavat jatkossa myös olla ainoastaan tietokannassa. Aluksilla ei ole velvollisuutta eikä välttämättä mahdollisuutta olla jatkuvasti internetyhteydessä. Myös näiden muiden kuin laivavarustedirektiivin soveltamisalaan kuuluvien tietojen osalta tulisi jatkovalmistelussa arvioida, miten käyttäjien tiedon saaminen riittävän nopeasti pystytään varmistamaan.